

BEDŘICHOVICE NAD TEMŽÍ

rozhovor s Kateřinou Šedou

Yvona Ferencová, kurátorka MG: Pětiletý projekt dospěl k vrcholu. Za ten čas proběhla řada akcí často nemedializovaných, tedy veřejnosti neznámých. Jako celek je rozsahem tento projekt téměř neuchopitelný. Naplnilo se tvé očekávání?

Kateřina Šedá: Výsledek předčil moje očekávání. I když mým hlavním cílem bylo od začátku založit v obci nový svátek, ani ve snu by mě nenapadlo, že se moji myšlenku podaří tímto způsobem zhmotnit v podobě nové návsi. Uprostřed obce najednou vznikl skutečný prostor k setkávání, což zcela logicky musí ovlivnit život místních lidí. Najednou je tu změna, kterou už nelze přehlédnout ani ignorovat, takže se razantně dotkne i těch, kteří se k mým akcím staví kriticky. V centru tak bude možné provozovat daleko více společných aktivit – rozdělat oheň, pouštět filmy, hrát ping-pong, pétangue, nebo jen tak sedět na lavičkách pod břízami. V tento okamžik mi už nepřipadá tak důležité, aby každý rok ve stejný den obyvatelé slavili mnou založený svátek, protože díky novému prostoru mají teď možnost slavit v podstatě každý den.

YF: Některé nepředvídatelné a nečekané komplikace byly až příliš vysilující. Co ti dává kuráž jít dál v takových okamžicích?

KŠ: O nečekaných komplikacích bych spíš mohla napsat knihu, než zformulovat krátkou a výstižnou odpověď. Myslím si, že zásadním problémem obecně jsou předsudky lidí a jejich uzavřenost – vytvoří si předem nějaký názor, aniž by o tom něco věděli nebo to vyzkoušeli. Když s nimi potom chcete vést kritický dialog, a mě opravdu zajímá každý názor, není možné od nich získat rozumné argumenty, ale pouze nic neříkající fráze. I přesto mě právě tato skupina vždycky zajímala, a když se nějaký velký kritik najednou ocitl uprostřed mojí akce a změnil názor, měla jsem dvojnásobnou radost. Právě tyto okamžiky jsou motivací v této cestě pokračovat a nenechat se otrávit negativní skupinou.

Další kategorii tvoří závist a pomluva – těm se nevyhnete nikde. Závist vychází často z vlastní frustrace, takže jsem ji, stejně jako pomluvy, přestala brát jako problém, ale jako normální součást procesu. Během projektu jsem se například setkala s úsměvným názorem, že jsem bohatá, nebo že jsem touto akcí zbohatla. Že mám drahé auto, ale schválně jezdím do obce autobusem. Paradoxně je pravdou opak – nemám žádné auto.

YF: Z dálky to vypadá, jako bys obec pro ostatní pozorovatele označila zvýrazňovačem. Jak tuto novou situaci přijímají obyvatelé samotní?

KŠ: Od začátku projektu jsem měla v obci velké příznivce, kteří mi pomáhali a vítali každou akci s nadšením. Velkou skupinu tvoří i ti, kteří se přidávali pomalu a postupně. A nakonec nesmím opomenout kritiky, kteří akce záměrně ignorovali. Každý z nich situaci vnímá jinak – někdo je hrdý, že je obec mnohem více vidět, někoho to naopak obtěžuje. A někdo zase nepřiznává, co si teď skutečně myslí – veřejně by totiž musel změnit svůj původní názor a do toho se lidem moc nechce.

YF: Tým tvých spolupracovníků s každou akcí roste. Už se neobejdeš bez architektů, designérů, fotografů, literátů aj., významnou roli sehrává tvá rodina. K tomuto základu je nutné přičíst ještě další zástup vystupujících (kapely, divadelní soubor, stánkaři, prodejci ad.), nemluvě o účastnících samotných. Desítky lidí. Taková práce vyžaduje nesmírné vypětí. Kdy odpočíváš?

KŠ: Nejvíc si odpočívám, když jdu s Davidem a Julií (manžel a dcera) do lesa, a nemusím na nic myslet – což se mi ale bohužel dlouhou dobu nestalo. A pak ještě v těhotenství – první čtyři měsíce v druhém těhotenství mně bylo tak strašně zle, že jsem se nemohla ani zvednout z postele. I když to bylo fyzicky naprosto vyčerpávající, tak mozek jako by vypnul a já jsem si zvláštním způsobem odpočívala. Ale rozhodně bych tuto zkušenost nikomu nedoporučila...

YF: Bedřichovice budou mít kromě nového náměstí také novou vlajku, označení obce, orientační systém. Natrvalo bude tato nevelká obec spojována s britskou metropolí.

Zkamenělá Temže, Londýnská telefonní budka a autobus nahradí pamětní desky a pomníky, sochy, kterými se stávají. Byl to záměr od prvopočátku?

KŠ: Když jsme se poprvé začali s architektkou Jitkou Ressorovou bavit o možné podobě návsi, naprostou prioritou bylo vytvořit větší prostor pro setkávání a nové aktivity ve středu obce, až na druhém místě byla jeho londýnská podoba. Společný prostor pro větší skupinu lidí skutečně chyběl – u všech akcí, které jsem v obci organizovala, byl jeden z hlavních problémů fakt, že když se před kulturním domem sešlo více lidí, neměli si kam sednout a po čase začali odcházet domů.

V únoru 2013 jsme s vedením radnice Jaroslavem Klaškou a Ivanem Vavrem, architektky Jitkou Ressorovou / ELlement a Davidem Zajíčkem a grafickým designérem Radimem Peškem podali návrh na revitalizaci náměstí pod názvem Bedřichovice nad Temží. Návrh jsme opřeli o myšlenku, jak londýnskou atmosféru přenést do obce natrvalo, a tímto způsobem do Anglie přenést i ty, kteří na původní akci chyběli. Zvolená forma návsi je, z mého pohledu, pro toto místo přesná. Většinu obyvatel spojuje právě to, že mají zaměstnání ve městě, proto je myšlenka přenesení města doprostřed vesnice symbolickým gestem. Doufám, že právě nová podoba náměstí bude místní motivovat ke vzniku nových činností a tradic, protože bezesporu přináší spoustu inspirace.

YF: Dokonce i Tate Modern aktivně vstupuje do mediální kampaně. Podílela se galerie na projektu nějakým způsobem po celou dobu realizace?

KŠ: Tate Modern hrála zásadní roli na začátku celého projektu v roce 2011, další akce pak probíhaly bez její účasti. Když ale potom vznikl záměr revitalizace návsi v londýnském duchu, opět jsem se s kurátory spojila a oni nám s řadou věcí pomohli – například jsme společně řešili přesné složení povrchu před Tate Modern atd. Kurátorka Catherine Wood byla nadšená z představy, jak se po londýnské akci vesnice nakonec promění, a společně jsme se dohodly prezentaci projektu opět spojit s místem, kde všechno začalo.

YF: V průběhu projektu došlo dokonce k výměně politiků na radnici. Pokud vím, je to poprvé, co ses dostala do tohoto soukolí. Jak významná je to pro tebe zkušenost?

KŠ: Zkušenost je to určitě zásadní, protože nejsem politik a nerozumím politickým hrám. Vstupuji do projektu s nadšením a nepředpojatým uvažováním a je pro mě vždycky zážitek vidět, že řada věcí je pro politiky jen žebříkem k moci, nikoliv k lidem samotným. Podstatou mojí tvorby je být nezávislá a striktně si na tom trvat, jenže politika je kolektivní rozhodování a soutěž jednoho politika s druhým, osobní zájmy, ega, ambice a to je zcela mimo svět mých věcí a vlastně i mého uvažování. Na druhou stranu svět umění má stejně zvrácené mechanismy – denně zažívám tlak kurátorů, galerií, institucí, které dávají granty a finance a pak chtějí určovat, co a jak bude vypadat – takže v určitém ohledu to je srovnatelný zážitek.